

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 240
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 14.

Šibenik, 8. travnja 1922.

God. II.

SEPARATISTE.

Ova se riječ danas svugdje čuje: u društvu, na zborovima, kod demonstracija, kao i kod ovacija. Tako se popularizovala, da je doprla i do najudaljenijih seljačkih domova. Ovom se riječi danas operira na sve strane. Pomoću nje hoće da stvore javno mnijenje. Radi nje opravdavaju svako zlo i nasilje. „Separatiste“ su muka, ali i spas za državnike, briga za rodoljube, a život za ljenčine i dangube.

Sve se diglo u hajku na njih, više nego na hajduke i kačake, jer je to mnogo unosnije i udobnije. Pa dal' Tko hoće naime da goni hajduke, mora biti junak, mora da svoj život izloži ubojitoj šarki gorskog vuka, dok „separatiste“ može da bez pogibije goni svaka rđa i kukavica. Razumije se, ne one prave, već samo one, kojima to ime prišije. Baš ova hajka potakla me, da napišem ove retke.

Tko su zapravo ti „separatiste“? Po mome mnijenju ima ih više, ali ih se u glavnome može sabrati u dvoje: „separatiste“ po receptu „mjerodavnog javnog mnijenja“ i „pravi separatiste.“

U prve spadaju svi oni, koji prozeti čistim rodoljubljem i slobodom, ne će da slijepo služe današnjem sistemu, beogradskim bogovima i njihovoj razornoj politici, koja ide za narodnim uništenjem, koja gdje prikriveno, a gdje otvoreno ide za hegemonijom srpskog plemena u državi, a koja se hegemonija vrlo uspješno provada sve pod zamannim nazivima jednakosti i narodnog jedinstva, kao i pod krutim „zaštite države“.

Po gornjem receptu „separatiste“ su samo Hrvati i Slovenci. Srbi ne mogu biti „separatiste“. Zato kad Hrvat veli, da je Hrvat i izvjesi hrvatsku zastavu, nije rodoljub, već „separatist“, dok kad Srbin veli, da je samo Srbin i okiti svoj dom srpskim barjakom, još uvijek ostaje rodoljub i nije „separatist“. Hrvatska društva i ustanove moraju da zabace naziv „hrvatski“ ili ga zamijene sa „jugoslavenski“. Inače su „separatistična“, a u nadi, da će se „mjerodavno javno mnijenje“ jednom promijeniti i dati svakome, što ga ide.

I ako ovi „separatiste“ nijesu ni malo pogibeljni niti za mir niti za javni red, najmanje pak za državu, ipak ih se proganja, silom trpa među „protudržavne elemente“, koje valja trijebiti, a to zato, jer beogradski mogućnici istovjetovawe sebe sa državom, pak tko je proti njima, taj je i protiv države. Ovo još uvijek vrijedi samo za Hrvate i Slovence.

Pogibeljni su istom „pravi separatiste“, koji su se ušančili u Beogradu

i Zagrebu, odakle svaki nasvoj način siplju svoje otrovne strijele među narod. Jednako su pogibeljni Radić i družina, koji hoće da tobož spase „ostatke ostataka nekoć slavnog hrvatskog kraljevstva“, nekoliko banovinskih županija, kao i oni, što već javno govore i preporučuju „amputaciju“ tih županija, da se od ostalog stvori „jedinstvena Velika Srbija“. Ove treba jednako pobijati. I jedni i drugi su pogibeljni po državu i narodno jedinstvo, ako država ima da bude domovina Srba, Hrvata i Slovenaca.

Ali, dal' „mjerodavno javno mnijenje“ kliče: „Propni, propni!“ samo one u Zagrebu, dok nema riječi osude, pače pjeva: „Hosanna!“ onima u Beogradu. I stotine, i tisuće naše nadobudne mladosti stavlja se svijesno ili nesvijesno u službu ovih potonjih. Ti omladinci, „spasitelji domovine“, koji si mimo vlasti staviše sebi zadaćom uništiti „separatiste“ hilo kojim sredstvima, pa i uz cijenu bratoubilačkog građanskog rata, ne vide ili ne će da vide, da upravo svojim radom jačaju i bodre „separatiste“. Ti „pobornici narodnog jedinstva“ kliču: „Živjeli Srbi, Živjela Srbija!“ i ne reiraju kad padaju uzvici: „Dolje Zagreb, Dolje Hrvatska, Dolje Hrvati!“ To su za njih samo ogorčeni rodoljubni povici. Nijesu li ovi i ovakvi

povici najbolja podloga za širenje „separatizma“?

Kad smo na ovome, moramo otvoreno naglasiti u ime ogromnog dijela Dalmatinaca, da nemamo ništa proti tome, da se kliče: „Živjeli Srbi i Srbija!“, jer Srbi su naša braća, a Srbija dio zajedničke nam domovine. No boli nas i vrijeđa, kad tko kliče: „Dolje Hrvati! Dolje Hrvatska!“, jer je nama još uvijek milo i sveto sve, što je hrvatsko. Mi smo još uvijek Hrvati. I ne stidimo se, niti bojimo, to javno priznati, pa makar nam za ovo i sto puta udarili žig „separatista“. Zbog nekolicine njih ne treba vrijeđati sve Hrvate. Radić i družina nijesu isto, što Hrvati i Hrvatska.

Hoćemo li da onemogućimo „separatiste“, kanimo se ovih metoda, budimo nepristrani i pobijajmo ih sve bez razlike imena, časti i položaja. Poučimo narod, da jednako ljubi sve, što je hrvatsko i srpsko, i tu ljubav širimo lijepim načinom, nipošto prijetnjama i toljagama, puškama i bombama, jer to nijesu sredstva, kojima se propagira bratstvo, jedinstvo i ljubav. Ne služimo ljudima ni sistemu, već narodu. Ljudi i sistemi mijenjaju se i umiru, narod vječno žive. A kad taj narod bude prozet čistom, ne narinutom ljubavlju za sve, što je Hrvatu, Srbinu i Slovencu milo i sveto, on će sam bez prijetnja i toljaga zakopati „separatiste“ i postati ono, što danas nije, jedinstven, jedan od Triglava do Vardara.

Pismo iz Zadra.

Strah radi ispražnjenja treće zone. — Zanimivo ubojstvo.

(Posebni dopis „Narodne Straže.“)

ZADAR, 30. ožujka 1922.

Rekao bih da je u zadnje vrijeme ušao veliki strah u kosti Zadranima radi „predstojećeg“ ispražnjenja treće zone. To je i razumljivo, jer znadu dobro, da će tada gradu zaprijetiti još veća ekonomska kriza i propast. To svaki čas naglasuju njihove novine i oštro radi toge napadaju vladu, te je potiču i pozivlju da ne popušta, nego drži tvrdo, što ima, dok ne osigura Zadar pred ekonomskom propasti slobodnom zonom, povoljnim trgovačkim ugovorom i željezničkim spojem (Zadar-Knin) s Jugoslavijom. Krekich u Rimu iz petnih žila sve moguće poduzimlje i radi, da se ne bi ispražnila treća zona. Rekao bih da mu to i uspijeva, jer se već toliko čeka i uzdiše za tim blaženim ispražnjenjem, a tog ispražnjenja nema.

Posljednjih dana su se zbila ovdje tri ubojstva. Zanimivo je posljednje, u kojemu je podlegao neki bivši karabinijer imenom Bartolotta. Slučaj se ovako zbilo.

Dva lička trgovca dođoše u Zadar, da prime plaću od zadarskih mesara za pokriomčareno meso za grad Zadar. Sluga jednog šofera vidje u mesarnici, kako su mesari isplatili Ličanima 80 hiljada dinara za meso. Ovo brže bolje dojavi odmah gospodaru,

koji se dogovori s Bartolottom, kako će ih orobiti. Šofer pohiti k Ličanima i ponudi im svoj automobil, koji pristaše na ponudu i ukrcase se. Na vojničkom vježbalištu šofer zaustavi auto, te po dogovoru ukrcu Bartolotta. Kad su došli iznad Zadra kod barutane, Ličani opaziše nekako dogovaranje između njih trojice. Zato se pripraviše za svaki slučaj. Najedamput Bartolotta izvadi revolver, a sjedio je tačno prema njima, pak zaviče: „Fuori il denaro!“ Ličanin, koji ga nije razumio, što više, zgrabi ga za ruku, izvuče brže jatagan i propara trbuh Bartolotti. Tada odoše do postaje karabinijera, koji ih odvedoše u Zadar. Tu isprpovjediše slučaj, kako se sve to dogodilo, na što ih otpustiše mirno svojim kućama. Bartolotta bi prenesen u Zemaljsku Bolnicu, gdje nakon tri dana izdahnu. Šofer i njegov sluga bili su uapšeni i još se nalaze u zatvoru. Treba naglasiti, da su dvojica od njih bili karabinijeri, a treći financijer: dakle sva trojica iz Italije.

The bull.

Gradani! Sjetite se svoje zarobljene braće!

† O. Mate Kardum.

„Evo kako umire pravednik!“

Ove su mi riječi padale na pamet, kad sam gledao Fra Matu Karduma u zadnjoj njegovoj bolesti, kad sam ga vidio mrtva na odru. Evo kako umire pravednik! I pravednik je bio Fra Mate. Čitav njegov život bio je život pravednika, život čovjeka Božjega.

Od djetinjstva se već isticao bistroumljem i andeoskom nevinošću, a kao franjevački klerik prednjačio je svojim drugovima u nauku i kreposnom životu. Na raznim i najvažnijim župama franjevačke redodržave, u kojima je služio, svakud je ostavio tragove svoje revnosti i učenosti, svoje neporočnosti i svetinje, a njegova je uspomena ostala blagoslovljena. Sa župe pozvan za profesora na franjevačkoj bogosloviji mladim bogoslovima pokazao se divnim primjerom redovnika i vele učenim nastavnikom. Dvapat' odabran provincijalom svoje redodržave bio je uzorom starešinske revnosti, takta, vještine, o čemu imade nepobitnih dokaza u njegovim pastirskim poslanicama svojoj redovničkoj braći i u njegovoj obilnoj uredovnoj korespondenciji. Napokon kao prosti frat, za dugi niz godina u šibenskom samostanu, bio je nadasve izgled pravog i svetog redovnika: uvijek sveto skroman, najtačniji u opsluživanju redovničkih dužnosti, djetinjski poslušan svojim starješinama, radišan bez prestanka, i ako trajno bolehljiv. Znao je sjediti po više uri u isповjedenici, oko koje bi se sleglo mnoštvo pokornika niže i otmjene ruke. Propovjedao je prigodno i neprigodno, a osobitim marom i ljubavlju propovjedao je više godina svagdanu čitavi mjesec lipanj na čast presv. Srca Isusova. Kad nije bio u isповjedaonici ili inače zaposlen redovničkim dužnostima, uvijek si ga našao u kuru, gdje moli pred Presvetim ili u sobi, gdje čita, uči, piše.

Evo ovakav je bio Fra Mate Kardum za čitava svoga života. Ovako je on 3. ov. mj. kasno uvečer dočekao mirno, spokojno i veselo Gospodinov poziv: Slugo dobri i vjerni, unidi u kraljevstvo moje!

O. Mate Kardum rodio se 1862. u Dugopolju kliše općine. Svoje bistroumno i dobro dijete poslaše roditelji u bivše sjemenište u Pribu kraj Omiša, da uči gimnaziju, te bude pop. No Bog ga je bio odabrao za savršeniji život. Svršivši dobrim uspjehom prvi razred gimnazije u Pribu ode na franjevačku gimnaziju u Sinju i kasnije na franjevačku bogosloviju. Sve je nauke svršio s odličnim uspjehom.

Čim je bio zaređen za svećenika, starješine ga imenovaše župskim pomoćnikom na Ogorju. Zatim je zasebice upravljao velikim i važnim župama, koje pripadaju franjevačkoj redodržavi presv. Otkupitelja. S Ogorja naime bi poslan za župnika Kruševa u

Bukovici, a ođanle za župnika Lišana u Kotarima. Zadnje dvije župe su mu bile Driš i Sinj. U svima je ostavio trajnu, svetu i milu uspomenu.

Na župama nije samo revnovao za slavu Božju i spas duša, nego je slobodno vrijeme posvetio nauku, osobito proučavanju bogoslovnih predmeta, poimence kanonskog prava, koje je poznavao do u tančine, tako da je uprav zato i bio pozvan da ga za duže vremena sa sjajnim uspjehom predaje na franjevačkoj bogosloviji. Ođabrani su dva puta provincijalom, gdje se pokazao na visini svoga zadatka. Prožet velikom ljubavi za svoju redodržavu revno je i neumorno radio za njezin procvat. Pisac ovih redaka imao je slučajno sreću, da pročita dvije njegove poslanice, upravljene župnicima njegove provincije. One su remek-djelo svoje vrste. U njima se zrcali učenost, revnost, takt, a osobito neizreciva ljubav prema svojoj braći. Kad je bez njegova znanja i privole bio imenovan za barskog nadbiskupa, otklonio je ovu visoku čast radi svog slabog zdravlja, ali mislim još više radi svoje velike skromnosti.

Zadnjih 12 godina svoga žića proveo je u šibenskom samostanu uvijek neumorno radeći osobito u ispovijedaonici i propovijedanjem riječi Božje. Svi šibenski biskupi uvelike su ga štovali i cijenili ne samo radi njegovog izglednog i svetog života, nego i radi njegove vanredne učestnosti. Uvijek je bio diocezanski examinator, judex prosinodalis, član ženidbenog suda i u svim ovim ulogama bio je pars major. Njegovo mnijenje je bilo uvijek mjerodavno, potpuno uvaženo.

Izvršno je poznavao i pisao našim hrvatskim jezikom. Bio je uvijek iskreni rodoljub i vatreni otadžbenik. Zajedno sa svima nama mnogo je trpio i teško podnosio tuđinsku okupaciju, a iz duše se veselio našem narodnom oslobođenju i ujedinjenju. Politikom se nije bavio, ali ju je veoma pažljivo i s velikim interesom pratio.

Zadušnice i sprovod su mu bili u srijedu, na koji su pohodili osim provincijala O. Cikojevića i krapanjskih franjevaca sva okolna braća, mješno svećenstvo i Kaptol. Odrješeno je u crkvi sv. Lovre podijelio mu je sam presv. biskup. O. dr. Mileta

Duša mu se raja nauživala!

Domaće vijesti.

† Biskup Napatnik. Dne 28. pr. mj. preminuo je poslije duge bolesti mariborski biskup dr. Mihael Napatnik u starosti od 72 g. Bio je odlični radnik na polju crkvenoga i narodnog rada. Bio je izvrstan govornik, a osobito se zauzimao za crkvenu umjetnost. Bio je neko vrijeme i ravnateljem bečkoga Augustineuma. Imao je više crkvenih i svjetovnih odlikovanja, a među ovima i red sv. Save I. razr. Pokoj mu vječni!

† Marin Sabić. Ovih dana preminuo je na Visu odlični pjesnik Marin Sabić. Bio je član „Kola hrvatskih književnika“ u Zagrebu i vjerni saradnik „Hrvatske Prosvjete“. Suradivao je i u drugim književnim listovima. Napisao je „Lourdes“ poslije hodočašća u Lurd, u kojoj je dao odraza živoj vjeri. Njegove zbirke „Trenutci“, „San i java“, „Mermeri i platna“ odlikuju se ljepotom pjesničkog izražaja, te su pravo biserbe religiozne lirike, protkane dubokim idealizmom i misticismom. I ako star, našao se skupa sa mladim katoličkim literatima, koji utiru puteve novoj poeziji, koja u katolicizmu ima jednu od najjačih podloga za umjetnička stvaranja. Počivao u miru!

Za vjersku ravnopravnost.

Na sjednici financijskoga odbora pri raspravi o proračunu vjera govorio je poslanik dr. A. Dulibić, koji je žestoko napao nepravdu, koja se nanosi katoličkoj vjeroispovijesti. Od 80 mil. dinara izdataka ministarstva vjera, samo je 12 mil. određeno za katoličke vjerske ustanove i svećenstvo, dok bi po ustavu katoličkoj Crkvi po broju njezinih vjernika pripadalo 40 mil. dinara. Za 7 profesora bogoslovije u Splitu određeno je 9000 dinara, a za pojedinog profesora bogoslovije sv. Save predviđa se plaća od 6000 dinara. Za pitomce bogoslovije sv. Save određeno je 1,400.000 dinara, a za pitomce katoličkih dalmatinskih bogoslovija 60.000 dinara. Ističe ogromne razlike u plaćama pravoslavnih i katoličkih biskupa. Vlada se uopće nije ni obazirala na prijedloge katoličkog episkopata.

Govornik veli, da mi moramo biti ogorčeni, jer što se radi, to je nepravda i sramota, koja stvara otrovnu atmosferu.

Vlada hoće da uvede vjerski pri-

rez, da time stvori agitaciju protiv crkve uopće. Najprije neka se uvede vjonički prirez, pa prirez na prosvjetu, za subvenciju pozorišta, za kraljevu civilnu listu, a onda neka se govori o vjerskom prirezu. Ovdje se radi o novcu, pa kako to da se porez katolika upotrebljava za druge vjeroispovijesti.

Kako se vidi iz govora narodnog poslanika dra Dulibića, ovaj vjerski prirez ima tu svrhu, da „demokrati“ i radikali mogu agitirati protiv Crkve i svećenstva.

Jer oni ovako umuju: Ako se uvede posebni vjonički prirez, narod će ustati protiv militarizma; ako se uvede porez na prosvjetu, narod će ustati protiv Pribičevića; ako se uvede porez za pozorišta, opet će se narod buniti, da je to porez za gospodske zabave i t. d. To sve nije u interesu naših stranaka. Ako se pak uvede vjerski porez, nastat će vika na Crkvu i svećenstvo, a to je upravo u našem interesu.

Oblasne i sreske samouprave.

(Govor narodnog poslanika dra Ante Dulibića na sjednici Zakonodavnog odbora 14. ožujka 1922. prigodom rasprave zakona o oblasnim i sreskim samoupravama).

— Nastavak —

Zašto samouprave ne će moći da vrše one funkcije, koje im ovdje tobože zakon daje? Ne će zato, što će biti financijski slabe, što ne će imati novaca, a i iz drugog jednog razloga, jer će centralna vlast i zakonodavstvo, koje će doći, uvijek raditi da priveže samouprave, da budu što više ovisne od centralne državne vlasti, a nikako se ne će ći za tim, da im se dade što više kompetencije i što veći djelokrug rada.

Još u pododboru sam predlagao, da se već u zakonu ustanovi, da se oblasnim samoupravama stave na raspoloženje stanovite vrste državnih poreza. Ja ne ću kazati koje vrste poreza, ali bez toga nije moguć nikakav rad, niti će biti moguće, da ove oblasne samouprave razvijaju kakvu djelatnost. Samouprave će imati, kaže se, i svoja vlastita dobra. Tih dobara, što se tiče bar Dalmacije, samouprave nemaju, nijesu ih imale ni prije, pa ih, naravno, ne će imati ni sada. Vlastitih prihoda dakle ne će imati. Pa onda što im ostaje drugo? Ostaju prirezi, a to je najodnozniji namet. Baš oblasne skupštine ne će moći razvijati nikakvu djelatnost, jer ne će moći udariti toliko prireza, koliko je potrebno za vođenje poslova, jer ako samo pomislimo, koliko će biti troškova oko toga, da se uzdržava oblasni odbor, njegovo činovništvo, računovodstvo, da se dadu poslanicima dnevnice i plaće, putni troškovi, već

to samo će apsorbirati sav prirez, koji će se udariti na državni porez za održavanje oblasti. Kako će pak oblasti moći da vrše tek druge zadatke, ja to ne ću ni da spominjem.

I stoga, što će ove oblasti biti upućene samo na prirez, one ne će uživati u narodu nikakve simpatije. To je van svake sumnje. I zato one ne će u narodu moći djelovati onako, kao što je to potrebno. Druga bi stvar bila, kad bi ove samouprave imale na raspoloženju stanovite grane poreza, na pr. porez na zemljište ili na kuće, na obrte i t. d. Tada bi samouprave imale interesa i da promiču stanovite grane privrede. Samouprave bi radi poreza imale više interesa da promiču poljoprivredu, javne građevine, obrt i industriju i t. d., jer bi one od toga imale veliku korist, a ne bi se izdržavale samim teretom prireza, koji je, kako sam rekao, najodnozniji teret, tim više, što su državni porezi jako visoki.

Nije se htjelo pristati, da se prepušte oblasnim samoupravama stanovite grane poreza, već je rečeno, da će se to vidjeti kasnije. Naravno, obećanje ludom radovanje! Što će se vidjeti kasnije, to mi sada ne možemo da znamo. Faktat je, da će se oblasti u prvom početku izdržavati od milostinje vlade, te je apsolutno isključeno, da će one svoj zadatak moći da ispune.

(Svršit će se.)

Svečano ustoličenje novoga biskupa.

Iza onako srdačnog i svečanog dočeka novoga biskupa, domoroca presv. O. dra Milete, mogli smo se sigurno nadati i isto tako svečanom njegovom ustoličenju. No da će ustoličenje biti onako sjajno i veličanstveno, kao što je bilo, da će veselje i radost biti tako opća, velika i spontana, kao što smo ju taj dan čitali sa lica sviju naših građana, da će interes i učestvovanje naroda biti tako mnogobrojno, gotovo nepregledno, tomu se ipak nijesmo nadali, to nas je ugodno iznenadilo i zadivilo. Starci i starice naše ne pamte, da je ikada bilo ovom ili drugom kojom prigodom onakvog slavlja i iskrenog veselja i

Jelincića i crkvinara te crkve, pošao u varošku župsku crkvu i tu prisustvovao tihoj sv. Misi, koju je otčitao o. Ignacije Aljinović, tajnik provincije konventualaca, koji je s njim došao iz Zagreba. Pred vratima crkve bila je spravna bijela mazga, na koju je presv. Mileta uzjašio, kad je svršila sv. Misa, i na njoj je, praćen od općinskog upravitelja, dvojice težaka i puka, po starodrevnom običaju u pastirskom ruku uz svečano slavljenje zvona, veselo udaranje glazbe, gromovito pucanje mužara, oduševljeno klicanje nepreglednog okolo stojećeg naroda, koji je on blagoslivljao, Poljanom ušao u grad.

Pred vratima grada, t. j. kod kazališta bio je podignut lijep slavoluk od zelenila, na kome se isticao grb novoga biskupa s njegovim geslom: „Ljubav nas Kristova izgara“, vješto izrađen od gosp. F. Delfina. Tu je dočekao novoga biskupa Stolni Kaptol, svećenstvo i brojni predstavnici vlasti, vojništva, korporacija i svih društava, odred kopnenog vojništva i ratne mornarice, glazba, vatrogasci. Presv. biskup šišavši s mazge obukao se u svečano pontifikalno ruho, tese uz brojnu asistenciju pod nebnicom, koju su nosila četiri ugledna težaka, i praćen od svih, koji su ga dočekali kod slavoluka, Glavnom ulicom uputio Stolnoj Bazilici. Svećenstvo je u opходу - što treba zabilježiti i istaknuti - po prvi put svečano pjevalo hrvatski „Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov“. Putem su s prozora presv. biskupa posipali cvijećem, a brojno ga je građanstvo svud radosno pozdravljalo. Na plokat pred katedralom vojska mu je odala počast. Kad je novi naš biskup ušao u velbnu katedralu sv. Jakova, svećenstvo je zapjevalo iz dna duše „Tebe Boga hvalimo“. S tim je počela crkvena funkcija.

Iza otpjevanog „Tebe Boga hvalimo“ presv. biskup je zasjeo na svoje prijestolje, a svećenik vič. Pian s propovijedaonice je pročitao na latinskom i hrvatskom jeziku papinsku bulu imenovanja dra O. Jeronima Milete za šibenskoga biskupa. Zatim je dosadašnji kaptolski vikar časnii starina preć. kanonik Skarpa kratkim, vatrenim i lijepim govorom novome biskupu predao upravu šibenske biskupije. Presv. Mileta mu je zahvalio na trudu i dobroj upravi biskupije, ali navlastito što je neustrašivo znao braniti i obraniti slobodu i sveta grada Crkve. Tom prigodom je također istakao, kako će u prvom redu nastojati, da što prije osnuje sjemenište za svećenički pomladak.

Slijedila je zatim svečana pontifikalna Misa, koju je dobro i precizno otpjevao Pjevački zbor šibenske mladosti pod vrsnom upravom kapelnika O. Ivana Bronića. Svima se osobito svidjelo pjevanje „O spanosna hostija“ za vrijeme prikazanja.

Iza evanđelja uzašao je na propovijedaonicu presv. novi biskup, da upravi svoju prvu očinsku i pastirsku riječ svojim vjernicima. Izrazio je svoju radost, što ga je Providnost, i ako nedostojna, uzvisila i odredila za pastira svojih domorodaca, zahvaljuju na onako srdačnom i veličanstvenom dočeku i današnjem slavlju. Obećaje, da će poput Uzora i Učitelja svoga, Isukrsta, biti dobar pastir, koji i dušu svoju daje za ovce svoje. Tumačeći svoj grb (znak reda, pelikan, dva ključa i Ime Marijino, a na dnu njega geslo: „Ljubav nas Kristova izgara“) razvijao svoj program rada, rada oko vjerske obnove i preporoda svoje biskupije u duhu Isusovog evanđelja. S ponosom je istakao, kako se rodio kao siromah, bio siromah redovnik, pak hoće da

ostane i siromah biskup. Ova prva riječ biskupova bila je zbilja očinska, od srca, pak su je i svi prisutni primili k srcu.

Iza sv. Mise presvijetli je podijelio papinski blagoslov na hrvatskom jeziku.

Za vrijeme ove funkcije vojnicu su tri put u počat ispalili salve.

Popodne od 5 do 7 sati novi presv. biskup u svojoj palači je primao predstavnike vlasti i društava, kaptol i svećenstvo, kojima je dao "soure". Pred palačom je svirala "Šibenska Glazba", a brojno se građanstvo skupilo i klicalo novome biskupu, koji je dvaput izašao na balkon i upravio im nekoliko zgodnih i toplih riječi.

Presvijetli je ovom prigodom primio sa svih strana bezbroj brzovjernih i pismenih čestitaka, navlastito iz raznih župa svoje Biskupije, među kojima se osobito odlikovao Murter i Tijesno. On sam je brzovjerno pozdravio Sv. Oca Papu Pija XI. i Njeg. Vel. Kralja Aleksandra I. Sv. Otac mu je odgovorio ovim brzovjerno: "Dok preuzimlješ upravu šibenske crkve, Sv. Otac veoma Te rado blagoslivlje zajedno sa cijelim svećenstvom i pukom i molj Boga, da Tvoju pastirsku djelatnost i revnost okruni obiljem najboljih plodova".

Svečanosti ustoličenja su prisutvovali od vanjskih: provincijal Dominikanaca O. Orlandini, provincijal Franjevaca O. Cikojević, provincijal konventuata O. dr. Burić i dr. Josip Carević kao zastupnik splitskog kaptol. vikara i splitskih katoličkih društava, te brojni svećenici i redovnici iz cijele biskupije.

Ovako se svečano obavilo ustoličenje novog šibenskog biskupa, koga je rodni Šibenik objučeke primio i ponosi se, da mu ga je Providnost Božja u dobar čas poslala!

Političke vijesti.

Smrt Karla Habzburga. U Funchalu na Madeiri preminuo je ovaj posljednji Habzburgovac na prijestolu. Za života pokušao je dva puta, da se opet dokopa prijestolja, ali bijaše mu uzalud, jer je mogao uvidjeti da narod i narodni život nijesu sredstva za kojekakve habzburške avanture. Za njim žaliti svi oni, kojima je habzburška politika donosila ličnu korist.

I u našem političkom životu njegovom smrću nestat će jednog argumenta državotvornim elementima, koji su protivnika režima s nepravom krstili "Karlizima". A i oni, koji su u Karlu gledali tobože višeg čovjeka, cara i kralja, neka znaju, da u Funchalu nije preminuo nikakav nadčovjek, ni car ni kralj, nego obični građanin Evrope, Karlo Habzburg.

Borba protiv vjeronauka. Kako smo izvješteli, ministarstvo prosvjete želi, da čim prije predloži parlamentu zakonski prijedlog o pučkim, srednjim i visokim školama. Prema projektu zakona posve se ukida katehetska služba u pučkim i njima sličnim školama. Nauk vjere predavali bi svjetovni učitelji. U srednjim školama nauk vjere predavao bi se samo u nižim razredima. Od petoga razreda pa dalje posve se ukida vjerska obuka.

Ova nova navela ministarstva prosvjete i beogradske vlade na katoličku crkvu ne smije zateći katoličko pučanstvo ove države nepriznato, jer ono ima najviše prava do odlučuje o uzgoju svoje djece. Katoličko pučanstvo najodlučnije se ima oprijeti ovom projektu, jer nekoliko ljudi, koji mrze katoličku crkvu, ne smijnu odlučivati, kakov da bude uzgoj katoličke omladine.

Za gospodarski procvat Tijesna.

Ovih je dana naša Obrtno-Potrošna Zadruga po prvi put imala reviziju svog poslovanja. Reviziju je obavio revizor Zadrugnog Saveza g. Frano Ž. Donadini. Gosp. revizor pri reviziji ostao je potpuno zadovoljan koliko sa poslovanjem toliko sa čitavim stanjem Zadruga. Našao ju je u potpunom redu, i ako je zadrugu u poslovanju i radu mnogo smetao prošli rat i talijanska okupacija.

26. ov. mj. na poticaj i u prisustvu istog gosp. revizora održana je glavna skupština Zadruga. Buduć ostalo prazno mjesto ravnatelja, aklamacijom je ponovno biran za ravnatelja g. Mladen Kovačev, općinski tajnik.

Osim toga su na skupštini bili poprimiteljni razni korisni zaključci, te odaslate brzovjerk:

1. Generalnom Inspektoratu Ministarstva financija glede nepravdne zamjene novčanica po razmjeru 1:6 i

2. Ministarstvu financija, da se u ovoj varoši opet uspostavi carinara. Sada, jer smo ostali bez carinara, svi naši trgovci moraju da radi posve dočena idu u daleki Šibenik. To i jest glavni razlog amošnjem zastoju i slaboj trgovini vina, jer je ovo velika poteškoća kupcima. Stoga eto narod uz svoj jedini proizvod strada.

Gradske vijesti.

Pjevanje u Stolnoj Bazilici. Za vrijeme pobožnosti četrdeset ura pri večernjem blagoslovu pjevali su učenici realne gimnazije i velike gimnazije "Pomiluj mene Bože" i "Svetotajstvu". Ovako pjevanje rijetko se čulo dosada u našoj katedrali. Izvedba, interpretacija, i fuzija glasova bila je izvanredna. Zbor je jak i stalan u svim prelazima, a pjeva sa shvaćanjem. "Pomiluj mene Bože" od Matijevića se u velike svidio svakome zbog ozbiljnosti i strogog liturgičkog značaja. Hartmanova pak kompozicija je nešto veličanstvena, a učenici su je izveli majstorski. Tako isto i "Svetotajstvu" od Kolba.

Pjevanje učenika je povuklo u crkvu masu svijeta, tako da je svake večeri bila naša katedrala prekrcata. Učenički zbor služi na čast zavodu. Ovim svojim prvim nastupom dao je dokaza, kako naši srednjoškolski goje i ljube glazbu, te ustraje li, postati će uistinu izvrstan pjevački zbor. Za ovaj uspjeh svakako najveća je zasluga vrijednog profesora Dr. I. Vuksanovića, koji je izvanrednim radom i dubokim poznavanjem crkvene glazbe pripremio učenike te je tako pružio vjernicima u crkvi pravog uživanja. Nadamo se, da ćemo još koji put čuti naše vrijedne učenike koji zaslužuju svaku hvalu i priznanje, pjevati u Bazilici. Tako će oni uzveličati crkvene funkcije.

Hrvatski jezik u crkvi. Pri večernjoj službi Božjoj u katedrali u prošlu srijedu, četvrtak i petak pjevala se Pavečernja i sve ostalo u narodnom jeziku. Građanstvo je zato bilo silno zadovoljno, a dalo je dokaza, koliko cijeni ovu reformu glede jezika tim, što je katedrala bila uvijek puna kao ni jedne godine. Cijela je crkva pjevala i odgovarala. To je bilo nešto krasna. Zasluga je našeg presv. biskupa, koji je odmah uveo u Stolnoj Crkvi sve obrede u hrvatskom jeziku, kako je dopustila i Sv. Stolica. Hvala presv. biskupu!

Veselje u gradu. Već rano jutros počeli su se kitići dućani i kuće u gradu u znak veselja i radosti, što je jutros u 6 sati talijanska ratna lađa zauvijek ostavila našu luku. Kamo

Tijesno, 28. ožujka 1922.

Zaključeno je još poduzeti odmah korake i izravne pregovore sa Biskupskom mensom u Šibeniku za otkup i potpuno oslobođenje od "petine", t. j. od kmetskijh odnošaja te prodaju zgrade u Tijesnome. Za posredovanje u ovom tako važnom pitanju Zadruga će se obratiti omiljenom narodnom poslaniku dru Anti Dulibiću.

Stvoren je zaključak i o gradnji Zadrugnog Doma, te osnovanju Zadrugne Štedionice.

Buduć ova Zadruga posjeduje i svoje vlastite hidraulične strojeve za pravljenje ulja, kao što i mlinove za mlivo žitja na pogon motora, te i kotao za pečenje rakije, skupština je na prijedlog g. revizora Donadini-a zaključila promjenu svoje dosadašnje Potrošno-Obrtne Zadruga u Gospodarsku Proizvodnu Zadrugu.

Članovi su ove Zadruga bili uvijek zadojeni pravim zadrugarskim duhom. Sad su još i više iza ove uspjele skupštine i lijepog opširnog predavanja o zadrugarstvu, što ga je osam dana prije skupštine održao g. Donadini, a koje je bilo brojno posjećeno od naših vođa, te se nadati uspjehu i napretku Zadruga, a po njoj i gospodarskom procvatu našega Tijesna.

sreće da je i prije! Neka se samo više nikad k nama ne vrati! Ovom prigodom sjećamo se svih muka, nevolja, progona i nepravda, što smo ih podnijeli za vrijeme teške okupacije i hvalimo Bogu, što je sve to svršilo, te živo želimo i tražimo od naše Vlade, da sve moguće poduzme, da se već jednom isprazni i treća zona te prestanu muke naše tamošnje braće.

† **Ana ud. Arapović.** Već dugo je poboljevala. Vesela i nenadana vijest o imenovanju brata joj O. dra Milete za šibenskog biskupa pospješila je njezinu smrt. 3. ov. mj. nakon duge i teške bolesti pokrijepljena Svetotajstvima umirućih sveto je usnula u Gospodinu u krugu svog ljubljenog brata-biskupa i ostalih svojih dragih. U utorku joj je bio lijep sprovod u brojno učestvo svećenstva, ženskih redova i ostalog građanstva. Dok presvijetlome izrazujemo svoje najveće saučestje, dobroj i pobožnoj pokojnici želimo vječni pokoj!

Imenovanje i promaknuće. Dosadašnji upravitelj Okružnog i Zemaljskog Suda dr. Stjepan Spalatin bio je ovih dana imenovan predsjednikom istoga i promaknut u V. čin. razred. Čestitamo!

Svršio nauke. Gosp. Josip Bogdanović-Panjkota, naš sugradanin, s odličnim uspjehom svršio je zadnjih dana elektrotehniku u Beču. Čestitamo!

Obredi Velike sedmice. Na Cvjetnicu u 10^{1/2} bit će blagoslov maslina, koji će obaviti presv. biskup. Zatim će slijediti svečana misa, preko koje će se pjevati ove godine za prvi put, "Muka" u hrvatskom jeziku.

Na Veliki četvrtak u 10 sati bit će pontifikalna misa te će presv. biskup uz veliku asistenciju cijelog svećenstva u gradu posvetiti sv. ulje a zatim prati noge dvanaestorici siromaha.

Na Veliki petak, "Misa predposvećena" koju će obaviti presv. biskup, početi će na 10^{1/2}. "Muka" će se pjevati hrvatski.

"Jutarnja tmina" Velike srijede, četvrtka i petka početi će u 6 sati p. p.

Funkcija Velike subote počinje na 10 sati, a "Slava" bit će na podne.

Vojna stavnja čehoslovačkih pripadnika. Pozivlju se svi čehoslovački pripadnici, rođeni godine 1900., 1901. i 1902., koji borave u Dalmaciji, da se odmah prijave kod Čehoslovačkog konzulata u Splitu, gdje će istima biti određen rok za vojnu stavnju. Neposludni ima za posljedicu primjetbu § 48 vojnog zakona R. Č. S. — Konzulat.

Nova odvjetnička kancelarija. Odvjetnik dr. Henrik Marin otvorio je svoju pisarnu u Šibeniku, kod kazališta, kuća Bodul, I. kat.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu Šime Sunara: Društvo „Promet“, Tvrtka Inchiostr i Sinovi i Josip Meneghelli po K 400; Krsto Margetić, Baica Ive, Stipe Šare i kapetan Mirko Zgaga po K. 200; Šime-Božo Vatavek i Jerko Grubišić po K. 120; Braća Škoton, Pio Terzanović, Braća Škarica pk. Dume, Frana Trinajstić, Š. Jurin i sin i Olivari Remigijio po K. 100; Ivan Fulgosi pk. Ante, Marinko Miletić, Battigelli Luigi, Obitelj pk. Antuna Montanari, Ante Klarić, Ana ud. Škoton, Lalice Niko, Rade Šare, Toni Šurija i Edviga ud. Jelić po K. 80; Ivan Kuzmić, Braća Iljadica, Matko Milković, Ante Belamarić p. Miše, Josip Bego, Sunara Luka, Škoti Stipe, Paško Staničić, Juraj Grimani, Ivan Žaja, Luigi Frizzi, Niko Milin, Vinko Šupuk, Ivan Erceg, Šime Baranović p. Mate, Obitelj Bačinić, Stjepan Justić, Josip Firisin, Špiro Guberina pk. Dunke, Obitelj Frane Unića, Ante Fruta, Braća Škarica p. Pere, Benka ud. Grimani i Grgo Ivčić po K. 40; don Ante Radić, Marija ud. Ugrini, Ive Belamarić p. Tome, Marko Belamarić pok. Tome, Krsto Jadronja, Dane Baranović, Marko Iljadica-Rapo, Mate Kronja, Marko Cefer - Promina, Marko Jakovljević, Ivan Vučić pk. Andrije i Bogde Bogdan po K 20; Ante Tikulin K 10. — Svima darovateljima Uprava nam zahvaljuje.

Važno za vlasnike unajmljenih kuća. Od Kr. Poreske kotarske vlasti u Šibeniku primili smo na uvrštenje ovu obznanu; „U smislu člana 36. privr. Zakona o budžetskim dvanaestinama pozivlju se svi vlasnici unajmljenih kuća, do najdalje do 30. aprila 1922. prikažu potpisatoj Vlasti redovito popunjene izjave o dohotku najma, što su ga faktično primili u godini 1921. za odmjernu najmovne kućarine za godinu 1922. Kućni posjednici, koji ne bi ispravno i tačno prijavili kućnu kiriju, pored kaznenih posljedica po postojećim poreskim zakonima gube pravo, da sudskim putem traže veću najamninu od one, koju su prijavili poreskoj vlasti. Odnosni formulari izjave mogu se dobiti kod ove poreske kotarske vlasti, a van sijela iste kod poreskih ureda i općinskih upraviteljstva. Upozoruju se kućni posjednici, da im je slobodno podnijeti usmenu prijavu kod poreske kotarske vlasti, a van sijela iste kod poreskih ureda ili općinskih upraviteljstva.

Jesam li podmirio pretplatu?

Kr. ovlaštena prodaja baruta, eksploziva, oružja i municije t. t. JAKOV DULIBIĆ I DRUG - ŠIBENIK časti se javiti cij. općinstvu grada i okolice, da imade na sklađištu lagumskog i lovačkog oružja i municije.

Širite dobru štampu!

MALI OGLASNIK

Sjeme od djeteline. Kod Hrvatske druge u Sinju nahodi se na prodaju oveća količina prve vrsti sjemena djeteline ljekarice uz povoljne cijene.

Preuzeo bih u najam ili kupio jednu kompletnu trgovinu jestiva i kolonijala u Šibeniku. Nudioci neka se obrate Reklamnoj i posredničkoj agenciji „Uspjeh“.

Unajmljuje se jedan bolji lokal u širokoj ulici, najmoćniji mora kupiti inventar (ex Bar Sumadija). Potanje kod Reklamne i posredničke agencije „Uspjeh“.

Traži se kapitalista kao kompanjom za jednu poznatu i dobro uvedenu radnju u Splitu. Za potanje obavijesti obratiti se kod agencije „Uspjeh“.

Činovnik sa višegodišnjem službom, vješt rukovođenju blagajne, sastavljanju predračuna i konačnih računa, zna također pisati na pisačem stroju, traži namještenje kod koje agencije, trgovine, banke ili kod bilo koje kancelarije. Obratiti se upravi lista.

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. Ilječničkom propisu. Prima ju se popravci.

Upravo izašlo!

**GOSPIN PLAČ I URA SVETO
PROVEDENA PRED PRE-
SVETIM SAKRAMENTOM.**

za sami 1-50 din. komad
može se dobiti kod nakladnice
**PAPIRNICI RADIĆ
ŠIBENIK.**

Svinjsku mast, slaninu, dimljeno meso,

žito, kukuruz, brašno i svake vrsti zemaljskih proizvoda uz najjeftinije cijene na veliko i malo nudi

**IMRE HIRSCHENHAUSER
VELIKA-KIKINDA (Banat).**

Brzjavni: Hirschenhauser, Velika-Kikinda.

Hrvatska zadružna tiskara u Šibeniku

prima na izradbu sve zasjecajuće radnje, te je opskrbljena vlastitom knjigovežnicom.

Izradba brza i solidna

Umjerene cijene.

**PAPIRNICI
GRGO RADIĆ**
(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mioniriranih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene!

**Bogato skladište šivaćih strojeva
SINGER**

kao i svih pojedinih dijelova šivaćih strojeva, šivaćih igala i mašinskog ulja.

Prodaja uz gotov novac i obročnu otplatu.

Na svakom je stroju naznačena cijena, koja je ista za cijelu Jugoslaviju.

**ANTE FRUA
ŠIBENIK Glavna ulica.**

Zastupnik gornje tvrtke za Šibenik i okolice.

Veliki uspjeh!

Veliki uspjeh!

Kod kupnje, prodaje i zakupa nekretnina

Novo ustanovljena

Reklamna i posrednička agencija „Uspjeh“

ŠIBENIK - Gospodski trg 13.

Prima na prodaju, kupnju i zakup

razne trgovine, gostione, kavane, kuće, podkućnice, lokale, vinograde, posjede, velika imanja, lade i t. d.

Ponude izvršuje na opće zadovoljstvo

Reklamna i posrednička agencija „Uspjeh“.

Srećke Državne klasne lutrije

I. klasa 4. kolo bit će gotove 20. maja o. g.

Tko je rad, da ih preprodaje ili za sebe lično kupuje — neka se izvoli obratiti mojoj radnji:

Ul. Rneginje Ljubice 16.

Glavna ovlaštena kolektura
Drag. R. Kolakovića - Beograd.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK
(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih

umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacija)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavni: Cianamid

Telefon Br.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjavni naslov: Gospobanka
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Kariovcu te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške, na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.